

פרוטוקול מס' 4

מישיבת ועדת הכלכלה
שהוקימה ביום ב', ח' בתשרי תשי"ב
(8.10.51) בשעה 10.30.

משתתפים:
מ. בנטוב - היו"ר
ב. אבניאל
מ. אונג
י. אורי
ש. בז'רנו
ש. לביא
ד. ליבשיץ
ש. מיקונים
ש. פרלשטיין
מ. קמים
ז. שטר
ר. פלדמן

נעדרים:
ע. גוברין
א. אידוב כהן
י. ספיר

סוזמניט: מר מיקר - מטעם משרד החקלאות.

סדר-היום: (א) הסבר כללי על המבוא שהוגשה ע"י משרד החקלאות;

(ב) חשבוות על שאלות חברי הוועדה בקשר לסקירת שר החקלאות.

היו"ר מ. בנטוב: ..... אני מקווה שבימים הקרובים נמציא לכל חברי הוועדה את המבואות מציע לעבור לחלק השני של סדר-היום.

מר מיקר: חשבוות לשאלותיו של מר אבניאל:

(1) מהו חלק ייצור המזון המקומי בתצרוכתנו, ומהו סכום הדביזים שאנו צריכים כדי לספק את חומר הגלם לייצור המזון המקומי?

כל המזון שאנו צורכים במתירים קמעונאיים מגיע לסך של 100 עד 110 מיליון לירות לשנה. אולם, אם

אנו עושים ניכויים בשלבי המסחר על מנת להגיע לבסיס "ציל" מן היצרן והתעשייה או היצרן החקלאי, בני הוצע שההערכה של 75.000.000 ל"י קרובה למציאות:

למטרות החישוב הזה מותר לנו להניח ש-75.000.000 ל"י מספקות את ערך ה"ציל" שאנחנו ארכנו בתקופה הקודמת, וזה כולל את הנוצרות העמיתית, אשר מגיעה ל-30%-35% בקירוב.

ההוצאה למזון בשוק הרשמי = מבלי לכלול את המחנות - היא - 6 ל"י לנפש לחודש; ובהתאם לכך אנו מגיעים בחישובנו זה להכוח של 100.000.000 עד 110.000.000 ל"י.

(2) היו הרבה שמועות וספורים על הזנתה מסויימות של משרד החקלאות והמזון בענייניה קטניה שלא ראו אותה מקודם ושגרמו לחקלות באספקת המזון, כגון: עניין נייר עטיפה שעיקב את חלוקת החמאה והמרגרינה, עניין בקרה וכד'. אני מעוניין לדעת מהו הדבר הממשי בשמועות אלו.

תשובה: נכון הוא שקורות חקלות, אך מותר להגיד שלא הייתה הזנתה. היו לנו סיכויים רבים בייצור החמאה אך משידענו שלא יעלה בידנו להשיג את נייר העטיפה, עכבנו את הקנייה כידוע, חמאה בלי עטיפה לא היקרה חמאה, וכך מחוסר נייר חלו הפסידים עיבובים, פיקה באריזת החמאה ופיקה באריזת המרגרינה.

בעניין הקרה: שר החקלאות, ס. לבון, הסביר ואמר שהטיפול בקרה הובא למשרד החקלאות, מה שהיה לפני כן בידו משרד המסחר והתעשייה. עסקו ודנו בעניין זה מאז חודש נובמבר 1950.

(3) אני מעוניין לדעת כמה מקבל היצרן החקלאי כמו עבור ביצת, עבור ליטר חלב ועבור ק"ג עגבניות. אני מודה שאינני יודע להשיב על שאלה זו מסיבה זו שאינני בקי בענייני חקלאיים.

(4) אנשים מספרים כי במטקיה חקלאיים יכול להיות שהמדובר בחקלאיים פרטיים ויכול להיות שמדובר בחקלאיים קולקטיביים, איני נוקב כרגע בשמות - משאירים חוצות, כי לא כדאי להם לשווקה במחיר הרשמי. הייתי רוצה לדעת מה זאת בשמועות אלו. - אינני יודע להשיב.

(5) מספרים על חקלאים שהזניחו ענפיהם שלמים בגלל חוסר בידים עובדות. הזניחו ענפיהם שאינם רנטביליות, ומנו לסוגי ייצור יותר רנטביליים. הייתי רוצה לדעת מהי האמת בעניין זה. אני טוב אומר שאינני יודע תשובה לשאלה זו מאותה סיבה.

ועדת הכלכלה
8.10.1951

ו.ל.

(6) מהי המרוורציה של ייצור הביצים והחלב בין המקטור של ההתישבות העובדת לבין המקטור החקלאי הפרטי?

= אני יודע את החשובה לשאלה זו, אולם אני מבקר שהחשובה תובא על-ידי האנשים הבקיאיה בטוח זה.

ט. פרלמיינן שואל:

(7) עד החקלאות אמר כי נחוצים לו 30-32 מיליון ל"י בבדי להבטיח את מצרכי המזון. מהו סכום המטבע שהוקצב לו בפועל?

= החשובה נמצאת במבלאות.

ט. לביא שואל:

(8) הסכום של 32 מיליון ל"י אינו כולל גם את החוצאות לייצור הנמימי של מזון. אם כן, מהו הסך הכל של מטבע שאנו זקוקים עבור המזון שלנו?

ט. לביא:
הכוונה שבשאלתי זו היא לזבל חימי, לחמרי דלק למכוונות ועוד.

מר מיטר:
ההערכה היחה 5 מיליון ל"י. בענין ייצור חקלאי = אכין חשובה.

מ. קסיס שואל:

(9) משרד החקלאות דורש מהייטובים החקלאיים הערביים 3 ביצים לחודש עבור כל נפש. האם משרד החקלאות מתחשב בכך אם הביצים מצויות בישוב הערבי, או לא?

תשובה: על פי פניית אגודת הארכנויות השיחופיות של נצרת ניתנה הוראה לבטל את ההסדר הזה, למרות שיש להניח שזה יביא לידי הפרעות.

(10) היה נהוג עד כה לחלק בכפרים הערביים 3/4 ק"ג סוכר לחודש לגדוליה ולקטנים, מלבד חודש אחד בזמן האחרון שבו הילק משרד החקלאות קילו סוכר גם לילדים וגם למבוגרים. כידוע, הערבים הכפריים עובדים עבודה גופנית קשה, ולכן הם זקוקים למנת סוכר יותר גדולה.

תשובה: החל מאותו חודש הוחזרו למקטור הערבי הכפרי שתי כמויות הסוכר. חבר הכנסת קסיס מזכיר את החודש יולי = אני מודה בכך שעכשו החלם להשוות את המנה שהוקצבה להם.

(11) הערבי הכפרי צורך 10 ק"ג קמח לחודש, ואילו משרד החקלאות מקציב לו רק 7 ק"ג. ברצוני לציין כי הערבי הכפרי אינו מקבל את יתר המיצרכים האמריים.

ועדה הכלכלה
8.10.1951

ט.ל.

תשובה: מיכספת הקמת המוקצבת למקטור היהודי היא גם כן 7 ק"ג לחודש. אין מניעה שהמקטור הערבי ישתמש באפשרות הניתנת לו בקניית יותר ממיצריה העבריים. ולפיכך אפשר להוסיף ולצייין, שאם קיים שוויון, אזי שוויון זה יחול על כל התוצרים.

ט. פרלמנטי: שר החקלאות מסר במקירתו שהתיארוכה הממוצעת של הקמחים היא $10\frac{1}{2}$ ק"ג, כולל הכל. דגילו אותה, מר פיקר, אומר שמחלקים 7 ק"ג קמח לנפש במקטורים החקלאיים היהודיים והערביים.

מר פיקר: לוח הוא מיצרך חופשי. גם הערביי שבמקטור החקלאי יכול לקנות לוח למרות זה שהוא מקבל את מנת הקמח שלו בהקצבה, כי ע"י כך נוצר מצב של הברחה. הקמח הוא ייצור ממטלתי, אשר מקציבים ומחלקים אותו לפי תוכנון מסויים. אירגון מסווקי הצפון למשל, מקבלים את קמחיהם בדומה לעיר חל-אביב.

ועוד שחול חבר הכנסת קסים:

(12) כמות העמנים הניתנת לכל נפש בכפרים הערביים היא רק 100 גרם לחודש.

- לא ידוע לי על דבר זה.

ט. בז'רנו שואל:

(13) האם אפשר לקבל את המספרים, כמה מטבע זר דרוש על מנת להגמית את המינימום לגבי 9 המעופים הנ"ל, ומה למעשה הועמד לרשות מועד החקלאות.

תשובה: .....

(14) האם משרד המזון יכול להעריך מה היה אילו היו מחלקים את העמנים באופן חופשי, כמו שקושים זאת לגבי הלוח; כמה היתה התוצרונה בהחלט עם הצבוב שיטנו בתוך עמם הקיארוב, ומה היה הצורך במטבע זר בכדי להגיע לחלוקת חופשית של עמנים כנגד המטבע הדרוש להבטחת הקיארוב וכנגד המטבע שלמעשה הוצא עד עכשיו?

תשובה: חבר הכנסת בז'רנו יוצא מההנחה שקיים הצבוב לגבי לוח. כל זמן שדובר על מיצרך שהצריכה שלו היא שונה - הקיארוב עלול להיות הצבובי.

בראוני לציין שהשמן מוקצב מאז השלטון המנדטורי.

ביתוס לשמנים יש לי רשימה עם מספרים של 45 ארבות שונות. ניקח למשל, את זה: צרפת היתה אז במצב מטקי ירוד ביותר, היה רעב. הצריכה שם היתה 31 גרם, בו בזמן שהצריכה בישראל היתה 43 גרם ליום. בנורבגיה - 50 גרם.

עבור 12 החדשים הבאים, נצטרך סכום של 6.600.000 ל"י /שמנים, כולל חבון 5.500.000 עד 6.000.000 מיליון ל"י בקירוב.

אין ספק שבחנאים של שיווק חופשי התיארוכה חזיה יותר גדולה. במקרה של שוק חופשי בשמנים, הייתי מעריך עליה בצריכה ב-30 עד 40 אחוז.

ועדה הכלכלה
8.10.1951

ט.ל.

היו"ר מ. בנטוב:

מן הנמנע יהיה למצוא עקרת-בית אחת
שחולל להסתפק במנה השמן הניתנת לה.

מר פיטר:

בפדי לעבור מקיצוב לטוק חומשי, יהיה
צורך במלאי על מנת למסך את צינורות
המסחר עד לנקודת השובע. דבר זה אני מעריך בהצרכות של 2-3 חדשים
למחות, אשר יחבטא במכוס של מיליון עד מיליון וחצי לירות.

ב. אבניאל:

אם מחיר השמן יצולנו היינו עולה בהרבה
- הוא שדוה, נאמר, למחיר העולמי -
אזי במקרה שהשמיני יהיו חפשיים, תהיה סכנה של הברחת השמינים.

מר פיטר:

המחיר המקומי הוא יקר יותר.

ד. ליבשיץ שואל:

(15) האם ייבוא מצרכי המזון כולל

גם דבדי מותרות?

- שר התקלאות ענה - לא.

אידוב כהן שואל:

(16) היה מעניין לדעת מה מתרחש בטוח
הטוקולד לאכספורט כנימי, כמה סוכר הוקצב לעניין זה ומי הקציבו.

תשובה: שיטת הייצור הסנימי היא

ידועה לכל, חלק מהסוכר מופק על-ידינו, וחלק - הובא ע"י יצרנים
למטרות ייצור. למעשה, זה הוקצב מתוך כמדינות הסוכר שהובאו ע"י
משרד התקלאות למטרות העטייה מקומית. אני מעריך כמות זו סחורה
מאלף מונות.

(17) חלק גדול מהאוכלוסיה יכול היה

לגוון את ארוחותיו ע"י חלבה, שגם ערכה התזונתי גדול. מהי
דעת משרד התקלאות בקשר לחידוש ייצור החלבה?

תשובה: אנו מעוניינים בחידוש ייצור החלבה,

ולמטרה זו שריינו וחלקנו טומטומים. עם הקלת המצב בסוכר, אנו
מקווים לחדש את ייצור החלבה.

ט. פרלשטיין:

ד"ר זוסמן, מנהל האגף לתעשיית מזון,
הודיע שיטעילו את בתי-החרושת לחלבה

מאמצע חודש זה בתנאי שיקציבו להם סוכר.

אידוב כהן ממשיך לשאול:

(18) לי נאמר כי בכמה ענפי תעשייה

הצורכים סוכר, ישנם סמוקיה של סוכר, אך לא מתחילים בייצור בגלל
בעיית המחירים. האם זה נכון?

- לא נכון.

ועדת הכלכלה
8.10.1951

ט.ל.

(19) טר החקלאות אמר כי הוא שונה לריכוז שמורי ירקוח. האם אין מוצר אחר?

תשובה: אנו, בינתיים, דחינו את החכניה הזו ומסתמקים בריכוזי תזונה הכבושים.

(20) לגבי שאלת הפיקוח, לא מובן מדוע הפיקוח נעלם לגמרי מהנקודות הרגישות ביותר.

= טר החקלאות כבר דיבר על כך בנאומו בכנסת.

(21) בכמה הפחיתה הממשלה את הקצבותיה לייבוא מזון לגבי שנת 1949/50?

תשובה: אמנה קיימת הקטנה בשעור של 10% לגלגולה בהקציב הכולל.

(22) לגבי סדרי החלוקה בזמן האחרון נערך רישום חדש לחנויות הבשר, דגים וירקות. האם נקבעה תקרה מסויימת למספר הלקוחות בכל חנות?

תשובה: עשינו זאת מתוך הנהגה מסויימת של ההקטנות חומשיה של הצרכן לפי בחירתו הוא.

ד. ליבוביץ:
בועדת-מסנה שמענו תשובה שלילית ביחס לייבוא מצרכי מותרות ע"י ד"ר זוסמן, והוחבר לנו שדבר זה איננו מסמכותו של משרד החקלאות, אלא של משרד האוצר. ובין היתר נאמר, שבק ומלח זה מכאן, לגבי דידי, טבק - זה מצרכי מזון. ביחס לבירה ברצוני להזכיר לכם את הבירה האמריקנית שהוסיפה בארץ...

מר פיסטר:
בירה זו הובאה במקום ייבוא בקבוקים ריקים. היטבו ומצאו שייבוא בקבוקים ריקים עולה כמעט אותה מחיר שעולה ייבוא הבירה.

ד. ליבוביץ:
ברצוני לדעת פרטים על חכניות הקיבוב.

מר פיסטר:
חנויות ה"סקריפס" אינן פועלות מזה חודש או חודש וחצי. מעט אחת בלבד קבלו הקצבה בכמות של 120 טון סוכר - זה אמנם הכמות שמכירות הסוכר, אך לא הכביר על הקציב הייבוא שלנו; מלבד זאת, שחררנו ממחסני הממשלה 100 טון בשר קפוא עבור חברות החבילות. נעשה הסכם בין נציג החברות הללו לבין נאסגו. אולם, היות והטוֹק היה מצומצם, באנו לידי הסכם שנביאנו יקנה את המנות באופן מכסימלי. וכך הקצבנו להם 100 טון בשר קפוא מחוץ 1000 טון בשר לענה. ישנם מצרכים מסויימים - אינני יודע בדיוק את היקפם - שמוכרים בחנויות ה"סקריפס" כמו מנות המרגרינה והחמאה. יש כיסוי במטבע זר, כי עבור החבורות הללו משלמים במטבע זר, ולפיכך ישנה משיכה מסויימת לדבר זה.

ד. מלדמן:
ברצוני לשאול, מדוע אי-אפשר לרכז את מכירת הירקות ומדוע אי-אפשר לחלק אותם במנות קצובות. אני מתכוון לירקות שיש לנו בכמויות מוגבלות.

ועדה הכלכלה
8.10.1951

ש.ל.

מר פיקר:
אנחנו, בדרך כלל, מחלקים את הירקות
בקיטוב. אנגליה, למשל, הארץ הקלאסית
ביותר בענייני קיטוב, אף מעט לא ניסחה להכניס את הירקות לקיטוב.
אנו, למרות הכל, עשינו במשך תקופה ארוכה קיטוב לכל מיני מיצרכים.

ש. מיקוניס:
ברצוני לזאול ביוס לקטרי מסחר עם
ארצות זרע. האם אפשר לדעת מה הוא
העקרון?

מר פיקר:
שר החקלאות דיבר על זה בכנסת.

הי"ר מ. בנטוב:
אני מודה לנציג משרד החקלאות, מר פיקר,
בעד סקירתו המלאה.

לידיעת החברים, קבלתי הודעה ששר
האוצר א. קטלן, לא יוכל לבוא היום.

אני מבין שוועדות המשנה התחילו למעול
והן עולקות בשמיעת עדויות וריכוז החומר. לפי החכמים שקבענו
לעצמנו, היה עלינו לשמוע את שר החקלאות או בא-כוחו על חכמת
הייצור החקלאי, וכן לשמוע את שר האוצר, בחלק הנוגע לאוצר, על
בעיות החזונית וכן לשמוע את שר החתבורה בקשר לבעיות החובלה.
אולם העניינים השתבשו במקצת מטאח הלומי השונים. אני מניח ששר
האוצר נשאר בכהונתו, ואותו אנו מתווייבים לשמוע באווחא.

ביוס לשאלות החתבורה, אני מציע,
שחוועדה הסמיך את ידי למנוח 2-3 מהחברים, על מנת לחזור ועדה
לחקירה עובדה בענין זה. ועדה זו תכין את החומר וחביה אותו
במנינו. לדעתי, באורה זו נחגבר על הבעיה של חילומי השונים.

אני סבור שאנו ממגרים במקצת בעבודתנו
וזה לרגלי החגים המהריעים לנו מלחמקדה. לסיכך, אני סבור, שאם
נעבוד באופן מקביל - נחגבר ונחקדם. נדאג שכל ועדה כזו או כל
קבוצת חברים שיחמנו על יוצנו, ימיינו לנו את החומר במרוכז ומתוכו
נלמד את הבעיות.

ז. שטר:
החכמים הארגונית שהוצעה ע"י היושב-ראש
שלנו, הגה טובה מאד. מרט לענין אחד:
הבירור בענייני החתבורה, ועדה נפרדת כזו, לא נראית לי, משום שאנו
מוכרחים לחסמיך לכל המחוח, לאחת הוועדות הקיימות, כי העניינים שם
קטורים זה בזה, לא מחקבל על דעתי שבירור ענייני החתבורה ניתן לניחוק
מהבירור לענייני שיווק. על כן אני מציע, שנממיך את הבירור הזה על
ועדה המשנה העומקת בבירור שאלות השיווק.

ד. ליבשוץ:
אני מציע להטיל את כל עומס העבודה במשך
השבועיים הקרובים על ועדה המשנה לענייני
ייבוא.

ש. לביא:
אני מציע ששתי ועדות המשנה השמענה את
שר החתבורה.

ועדה הכלכלה
8.10.1951

ש.ל.

אני רואה שכל הדרכיה מובילות לרומא.

היו"ר מ. בנטוב:

כל ועדות המסנה עוסקות במילוי תפקידן -
לחקור את הבעיות ולהציע מסקנות לפלינוס. אולם, על הועדה לבירור
עניני החבורה אינני מסיל להסידן מסקנות, אלא, לאסוף מסקנות
בקשר להובלה זכויות. ~~המסקנות~~ יקבלו את החומר שהועדה היו תכין.

אני עומד על הצעתי - להסמיך זאת על
ועדה מסנה קיימת.

ז. שטר:

ה א ב ט ה

- בעד הצעתו של היו"ר להרכיב
ועדה לקביעת עגבדות
בקשר עם החבורה 4 -
- בעד הצעתו של ז. שטר להסמיך
את בירור עניני החבורה
לאחת הועדות הקיימות 4 -

מאוד שנמנעתי מההצבעה, אני מוכן
להצטרף לדעתו של היו"ר.

ע. בנדרנו:

הצעת היו"ר מ. בנטוב נחטבלה.

הוחלט לקיים ישיבה בטווע הבא בחל-אביב.

הישיבה ננטלה בשעה 12.30.